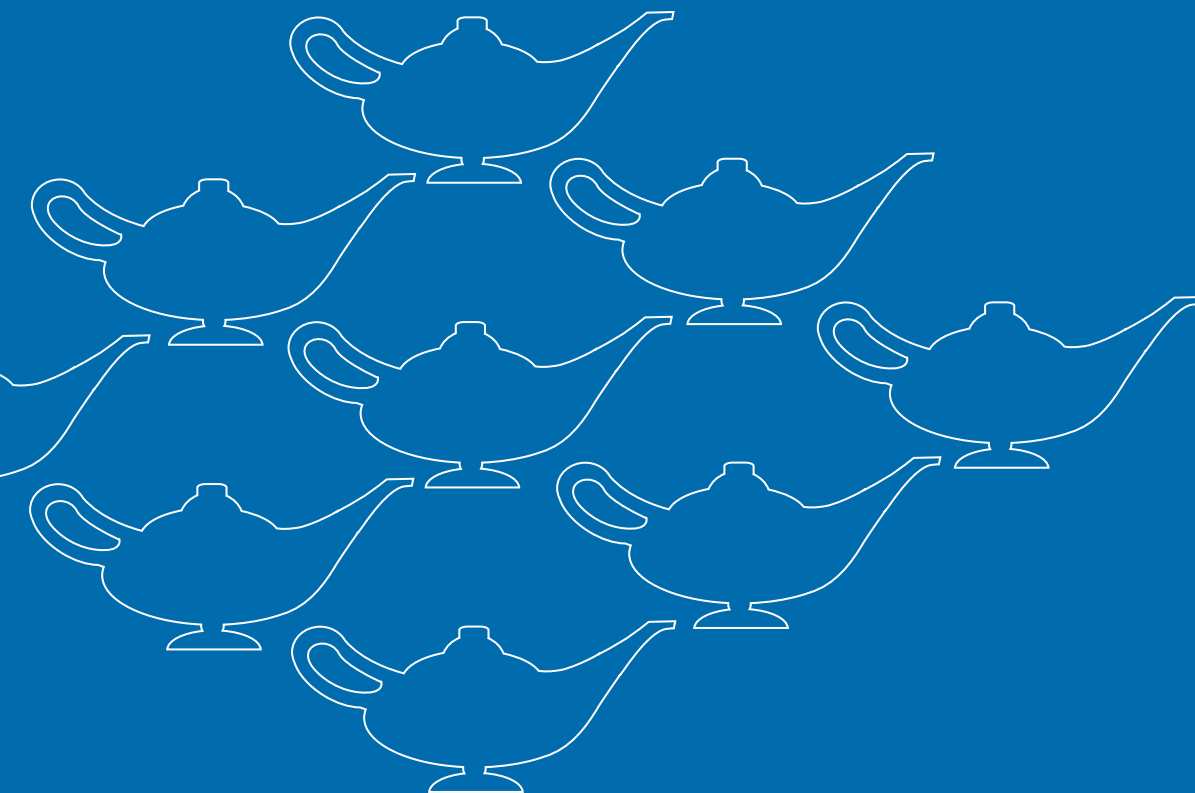

RIKSFÖRENINGEN FÖR AMBULANSSJUKSKÖTERS KOR

KOMPETENS BESKRIVNING AVANCERAD NIVÅ

**Specialistsjuksköterska
med inriktning mot ambulanssjukvård**

UTGIVARE: Svensk sjuksköterskeförening
GRAFISK FORM & REPRO: Losita Design AB
TRYCK: Åtta.45 Tryckeri AB, 2022
BILDER: Colourbox
ISBN-NR: 978-91-85060-66-5

FÖRORD

Riksföreningen för ambulanssjusköterskor (RAS) är en professionsförening och sektion inom Svensk sjuksköterskeförening. RAS:s främsta mål är att främja ambulanssjusköterskornas gemensamma professions- och utbildningsintressen samt att stödja forskning och utveckling av omvårdnad inom ambulanssjukvården. En nationell kompetensbeskrivning beskriver den kunskap och kompetens som ambulanssjusköterskan behöver och är viktig för att tydliggöra professionen.

Kompetensbeskrivningen för ambulanssjusköterskor publicerades första gången 2012 och har därefter haft betydelse för utvecklingen av omvårdnad i ambulanssjukvården och för att beskriva ambulanssjusköterskans profession i relation till det omgivande samhället.

I takt med att ambulanssjukvården utvecklas publiceras nu en reviderad kompetensbeskrivning. I kompetensbeskrivningen används genomgående benämningen ambulanssjusköterska, en titel som avser legitimerad sjuksköterska med specialistsjuksköterskeexamen med inriktning mot ambulanssjukvård.

Karlstad 9 februari 2022

Jerry Lidberg

Ordförande, Riksföreningen för ambulanssjusköterskor

SYFTE

Syftet med kompetensbeskrivningen är att beskriva ambulanssjuksköterskans professionella kompetens i ambulanssjukvårdens kontext.

Kompetensbeskrivningen ska:

- utgöra ett stöd för jämlik, god och säker vård för patienter som vårdas inom ambulanssjukvården,
- tydliggöra och synliggöra ambulanssjuksköterskans unika yrkeskunnande, kompetens och ansvar för utveckling av vården,
- vägleda politiker, myndigheter och beslutfattare inom hälso- och sjukvård vid planering och säkerställande av jämlik, god och säker ambulanssjukvård,
- tydliggöra professionens specialistkunskap för arbetsgivare för att säkerställa den kompetens som behövs för jämlik, god och säker ambulanssjukvård, samt
- tydliggöra ambulanssjuksköterskans kunskap, kompetens, ansvar och funktion gentemot det omgivande samhället.

ARBETSPROCESS

Våren 2019 beslutade RAS:s styrelse att tillsätta en arbetsgrupp för att revidera kompetensbeskrivningen för ambulanssjuksköterskor. Arbetsgruppens medlemmar representerade olika regioner, städer och landsbygd, ambulanssjukvård i offentlig respektive privat regi samt olika akademiska lärosäten. Arbetsgruppen tog sedan fram förslag som skickades ut på remiss till en referensgrupp och RAS styrelse. Kompetensbeskrivningen fastställdes av *Riksföreningen för ambulanssjuksköterskor* år 2022.

ARBETSGRUPP

Anna Abelson, ambulanssjuusköterska, fil. dr, Sophiahemmet Högskola, Stockholm

Henrik Andersson, leg. sjuusköterska, fil. dr, docent, Högskolan i Borås

Anders Bremer, ambulanssjuusköterska, fil. dr, docent,
Linnéuniversitetet och Ambulanssjukvården Region Kalmar län

Mats Holmberg, ambulanssjuusköterska, med. dr, docent, Linnéuniversitetet,
Mälardalens Högskola och Ambulanssjukvården Region Sörmland

Amanda Jacobsen, ambulanssjuusköterska, doktorand, Högskolan Dalarna
och Ambulanssjukvården Region Dalarna

Veronica Lindström, leg. sjuusköterska, docent, med. dr, Karolinska Institutet
och Ambulanssjukvården Stockholm, Samariten Ambulans AB

Mathias Näsström, ambulanssjuusköterska, polis, doktorand, Mittuniversitetet

Andreas Rantala, ambulanssjuusköterska, med. dr, Lunds universitet och Region Skåne

Jonas Wihlborg, ambulanssjuusköterska, med. dr, Högskolan Dalarna
och Ambulanssjukvården Region Skåne

REFERENSGRUPP

Anders Svensson, ambulanssjuusköterska, med. dr,
universitetslektor Region Kronoberg och Linnéuniversitetet

Andreas Malm, ambulanssjuusköterska, Lund

Anna-Karin Olofsson Niemi, specialistsjuusköterska, Region Norrbotten

Camilla Martinsson, ambulanssjuusköterska Premedic, Skåne

Emma Lukics, ambulansöverläkare, Västragötalandsregionen

Fredrik Sjöström, ambulanssjuusköterska, Region Västerbotten

Frida Meyer, överläkare i akutsjukvård,
medicinskt ansvarig för ambulanssjukvården, Region Östergötland

Helena Sjölin, ambulanssjuusköterska, med. dr, universitetslektor,
Örebro universitet

Johan Lingsarve, ambulanssjuusköterska, adjunkt, Uppsala universitet

Josefine Leek Juhlin, ambulanssjuusköterska, Premedic, Skåne

Karin Hugelius, ambulanssjuusköterska, med. dr,
Örebro universitet och Region Örebro län.

Lukas Berg, ambulanssjuusköterska, adjunkt, Sophiahemmets högskola

Magnus Andersson Hagiwara, ambulanssjuusköterska,
med. dr, professor, Högskolan i Borås.

Rasmus Bjurén, ambulanssjuusköterska, Region Gävleborg. Svensk sjuusköterskeförening

Svensk sjuusköterskeförening

BAKGRUND

Omvårdnad inom ambulanssjukvård

Ambulanssjuksköterskans vårdande utgår från respekt för människors lika värde. Utifrån en humanistisk grundsyn arbetar ambulanssjuksköterskan personcentrerat, professionellt och vetenskapligt samt ansvarar självständig för omvårdnad, bedömning, symtomlindring och behandling av patienten i skiftande och oförutsägbara vårdmiljöer.

Ansvaret för omvårdnaden innebär att ge utrymme för patienten och dennes unika livssituation oberoende av patientens ålder, kön, religion, samhällsstatus, sjukdom med mera. I situationer med bristfällig information innehar ambulanssjuksköterskan kompetens och handlingsberedskap att genomföra omvårdnad och medicinska åtgärder för patienter med eller utan tidskritiska tillstånd. Omsorg och respekt för patientens integritet och värdighet ska alltid visas – och med särskilt beaktande av patientens beslutsförmåga.

Omvårdnaden ska baseras på ambulanssjuksköterskans närvaro och en strävan att förstå vad som hänt, vad som kan komma att hända i patientens fortsatta vård samt hur sjukdom eller skada kan påverka patienten och närståendes liv.

Ett etiskt förhållningssätt förutsätter personligt ansvar. Reflektion och handledning utgör viktiga redskap för att bevara ett medvetet etiskt förhållningssätt i mötet med patienter och närstående. Ambulanssjuksköterskan ska verka för att varje patient får vård på optimal vårdnivå genom samverkan med olika vårdaktörer inom hälso- och sjukvården.

KÄRNKOMPETENSER

De sex kärnkompetenserna som är nödvändiga för god och säker vård och är tillämpliga för vårdens alla professioner är: *Personcentrerad vård, Samverkan i team, Evidensbaserad vård, Förbättringskunskap och kvalitetsutveckling, Säker vård och Informatik.*

Personcentrerad vård

Ambulanssjuksköterskan ska ha ett personcentrerat förhållningssätt. Personcentrerad vård utövas inom ramen för en vårdrelation där patienten ses som en person med behov men också resurser och förmågor.

Vårdrelationen bygger på tillit som främjas genom att ambulanssjuksköterskan ser, lyssnar och tolkar patientens berättelse. Denna berättelse kan omfatta patientens, och eventuellt närståendes, ord, blickar och kroppsspråk. Den omgivande miljön observeras och tolkas av ambulanssjuksköterskan för att få ytterligare information för att förstå patientens sammanhang.

Det vårdande mötet tar sin utgångspunkt i patientens erfarenheter och upplevelser som är relaterade till aktuellt tillstånd och strävan efter välbefinnande. I den personcentrerade vården strävar ambulanssjuksköterskan efter att upprätta en plan för vårdandet i samverkan med patienten.

Ambulanssjuksköterskan ska kunna:

- identifiera vad aktuell situation innebär för patienten och tillsammans med denne skapa förutsättningar för att främja patientens hälsa,
- planera, genomföra och utvärdera bedömningar och interventioner i samverkan med patienten och där det är önskvärt i samråd med närstående,
- skapa förutsättningar för att patienten själv eller med stöd av närstående ska kunna delta i beslut om den egna vården, samt
- organisera omvårdnadsprocessen utifrån patientens berättelse och kunna motivera omvårdnaden utifrån fysiska, psykiska, sociala och existentiella behov.

Samverkan i team

I skiftande och oförutsägbara vårdmiljöer ska ambulanssjuksköterskan samverka i team och leda vården i ambulanssteamet. Samverkan i team inkluderar även patienter och närstående, andra professioner, verksamheter och myndigheter.

Ambulanssjuksköterskan ska ansvara för att teamarbetet baseras på ömsesidig respekt för olika professioners kompetensområden samt att samverkan och kommunikation med företrädare för olika samhällsaktörer och vårdgivare främjar god och säker vård.

Ambulanssjuksköterskan ska kunna:

- samverka och leda arbetet så att teamets samlade kompetens och erfarenheter tas tillvara,
- leda omvårdnadsarbetet i samverkan med andra professioner,
- samverka i multidisciplinära team utanför hälso- och sjukvården,
- leda och ansvara för sjukvårdsinsats vid särskild händelse,
- samverka med multidisciplinära team vid särskild händelse,
- tillämpa lämpliga kommunikativa strategier vid teamarbete, samt
- ansvara för strukturerad återkoppling av teamarbetet för att utveckla teamets kompetens.

Evidensbaserad vård

Ambulanssjuksköterskans vårdarbete ska grundas i bästa tillgängliga evidens vilket innebär att vården utförs med stöd i vetenskap och beprövad erfarenhet. Ambulanssjuksköterskans evidensbaserade vård ska ta hänsyn till patientens preferenser och respektera patientens värdighet, integritet och självbestämmande.

Ambulanssjuksköterskan ska kunna:

- analysera och kritiskt värdera vetenskaplig kunskap,
- utveckla och främja framtagande av evidensbaserade riktlinjer,
- initiera, leda och medverka i kontinuerlig kompetensutveckling för att kunna tillämpa evidensbaserad vård,
- initiera och delta i forsknings- och utbildnings-samarbete tillsammans med universitet/högskolor för att kunna följa och medverka i kunskapsutvecklingen, samt
- kritiskt värdera och tillämpa forskningsetiska principer samt tillämpliga författningar i samband med forsknings- och utvecklingsarbete.

Säker vård

Ambulanssjuksköterskan ska utföra sitt vårdarbete på ett säkert sätt så att önskade konsekvenser inte uppstår för patienten, närstående eller ambulans-teamet. Ambulanssjuksköterskan ska ha kunskap och handlingsberedskap för att förebygga, identifiera och reducera händelser där patienter drabbas eller riskerar att drabbas av fysiskt eller psykiskt lidande, skada, sjukdom eller dödsfall.

Därtill ska ambulanssjuksköterskan ta hänsyn till patientens rättigheter, integritet och självbestämmande i patientsäkerhetsarbetet.

Ambulanssjuksköterskan ska kunna:

- initiera, medverka i och utveckla patientsäkerhetsarbetet, inklusive främja en säkerhetskultur och ett säkerhetsklimat,
- identifiera säkerhetsrisker och värdera behovet av att genomföra riskbedömningar i relation till det förebyggande patientsäkerhetsarbetet,
- medverka i att registrera och hantera avvikelser samt delta i arbete med risk- och händelseanalyser,
- bedöma och värdera verkningsmekanismer, kontraindikationer, effekter av både farmakologiska och icke-farmakologiska vårdåtgärder, samt
- tillämpa, analysera och värdera kliniska riktlinjer, kvalitetsindikatorer och informationsöverföring i syfte att stärka patientsäkerhetsarbetet inom ambulanssjukvård.

Förbättringskunskap för kvalitetsutveckling

Ambulanssjuksköterskan ska ha kunskap om metoder och processer avseende förbättringskunskap och kvalitetsarbete för att vidareutveckla vården. Förbättringskunskap för kvalitetsutveckling inkluderar systematisk användning av kvalitetsregister och registrering av omvårdnadsindikatorer som är relevanta för ambulanssjukvård.

Ambulanssjuksköterskan ska ha ett kritiskt och etiskt förhållningssätt i förbättrings- och kvalitetsarbetet.

Ambulanssjuksköterskan ska kunna:

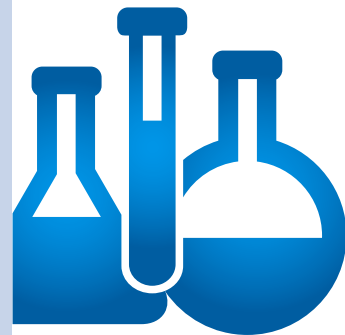
- identifiera förbättringsområden i verksamheten, medverka i utveckling av indikatorer för kvalitetsarbete,
- aktivt delta i utveckling och utformning av vårdmiljön så att den underlättar evidensbaserad vård,
- utveckla och utvärdera ambulanssjukvården i förhållande till nationella riktlinjer, kvalitetsregister och vårdprogram,
- initiera, leda och systematiskt utvärdera utvecklings- och kvalitetsarbete utifrån evidensbaserad kunskap, samt
- använda strukturerade metoder för att fortlöpande sammanställa, analysera och utvärdera det dagliga omvårdnadsarbetet.

Informatik

Ambulanssjuusköterskan ska ha kunskap om informations- och kommunikationssystem samt andra tekniska system som stödjer det vårdande arbetet och som har den enskilda patientens behov i fokus. I den pågående utvecklingen av teknologi och digitalisering av vården behöver ambulanssjuusköterskan även ha handlingsberedskap för att möta behov av ny kunskap och kompetens som baseras på evidens.

Ambulanssjuusköterskan ska kunna:

- använda tekniska system, kommunikationsutrustning och tillämpa nationellt radiospråk,
- medverka till utveckling av informations- och kommunikationsutrustning,
- kritiskt värdera och medverka till att systematiskt utvärdera tekniken och digitaliseringens påverkan på omvårdnaden, samt
- medverka till kontinuerlig utbildning för att säkerställa tekniska färdigheter och kompetens avseende teknik och digitalisering.

LEDARSKAP

Ambulanssjuksköterskan ska ha handlingsberedskap, analysförmåga och riskmedvetenhet för att leda det patientnära arbetet i skiftande vårdmiljöer, för patienter med eller utan tidskritiska tillstånd.

Ambulanssjuksköterskan behöver även kunskap om styrnings- och ledningsmodeller i rollen som ledare för olika funktioner inom ambulanssjukvården.

Ambulanssjuksköterskan ska kunna:

- systematiskt leda, prioritera, fördela och samordna omvårdnadsarbetet,
- tillämpa ledarskap baserat på etisk medvetenhet, kommunikation och respekt,
- initiera, leda och motivera etisk reflektion kollegialt och i ambulanssteamet,
- använda sig av evidensbaserade modeller/teorier för ledarskap,
- försvara en etisk prioritering baserad på människovärdesprincipen som första princip samt behovs- och solidaritetsprincipen som andra princip,
- beakta kostnadseffektivitetsprincipen som tredje princip med hänsyn till ambulanssjukvårdens organisation och resurser, samt
- agera som en förebild vid professionsutövandet på ett sätt som främjar förtroende, anseende och tillit.

PEDAGOGIK

Ambulanssjuksköterskan ska ha pedagogisk kompetens för att kunna undervisa patienter och närstående utifrån deras varierande kunskaper och behov.

Ambulanssjuksköterskan ska även ha pedagogisk kompetens att medverka vid handledning och utbildning av studenter och medarbetare på samtliga utbildningsnivåer. Ambulanssjuksköterskan ska ha förmåga att ta ansvar för sin egen professionella kompetensutveckling baserat på reflektioner kring livslångt lärande.

Ambulanssjuksköterskan ska kunna:

- använda evidensbaserade pedagogiska och didaktiska metoder och modeller som grund för utbildnings- och handledningsaktiviteter,
- planera och leda utbildnings- och handledningsaktiviteter för såväl patienter och närstående som studenter och medarbetare,
- planera och leda handledning av studenter och undervisning av medarbetare i interprofessionella och multidisciplinära team, samt
- initiera och motivera strukturerad återkoppling samt främja och medverka i utvecklingen av livslångt lärande, kollegialt och i ambulanssteamet.

**Riksföreningen
för ambulanssjuksköterskor**

www.ambssk.se
info@ambssk.se

Svensk sjuksköterskeförening

Baldersgatan 1
114 27 Stockholm
Tel 08-412 24 00
www.swenurse.se